

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๑

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ปัญหาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำร้อง ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ว่า มีกรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากศาลแพ่งมีคำสั่งห้าม นายธีรศักดิ์ กรรณสูต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหมม กับคณะ รวม ๑๒ คน จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ตามหมายห้ามชั่วคราวของศาลแพ่ง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ จึงไม่นำใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ของประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติเสนอเรื่องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยปัญหาขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่งโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ศาลแพ่งยื่นความเห็นชี้แจงสรุปว่า ศาลแพ่งรับฟ้องคดีที่ นายวัฒนา อัสวเหมม กับคณะ รวม ๑๒ คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายธีรศักดิ์ กรรณสูต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นจำเลย เพราะพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ใช้บังคับอยู่ขณะยื่นฟ้อง และศาลแพ่งมีอำนาจสั่งคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณาตามคำร้องขอของโจทก์ได้โดยชอบด้วยกฎหมายข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑. เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ พรรคประชากรไทยได้ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ มีมติให้เปลี่ยนแปลงแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคจาก ๕๗ คน เป็น ๖๕ คน และต่อมามีกรรมการบริหารพรรคพ้นตำแหน่ง ๒ คน ลาออก ๑ คน จึงมีการแต่งตั้งเพิ่มเติมแทนตำแหน่งที่ว่าง ๓ คน กับแต่งตั้งใหม่ ๘ คน รวมเป็น ๑๑ คน

๒. ต่อมาวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคประชากรไทยได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔

แต่ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน มีหนังสือลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ คัดค้านต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองให้ระงับการจดทะเบียน อ้างว่าการประชุมใหญ่สามัญไม่ชอบด้วยข้อบังคับ ของพรรคประชากรไทยและกฎหมายพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองปฏิเสธโดยเห็นว่า นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ได้เข้าร่วมประชุมด้วยแต่ไม่ได้คัดค้านในที่ประชุม การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทย รวม ๑๑ คน ได้ดำเนินการตาม กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองและข้อบังคับพรรคประชากรไทยถูกต้องครบถ้วนแล้ว นายทะเบียน พรรคการเมืองจึงลงนามรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทย และส่งไปประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

๓. วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นจำเลยต่อ ศาลแพ่ง ตามคดีหมายเลขดำที่ ปค. ๖๑/๒๕๕๑ ขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ พรรคประชากรไทยและฐานละเมิด ศาลแพ่งรับคำฟ้องไว้พิจารณา และต่อมาได้มีคำสั่งเรียก นายสมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยเข้าเป็นจำเลยร่วม

๔. ต่อมาวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ พรรคประชากรไทยได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการ บริหารพรรค จำนวน ๒๑ คน โดยปลด นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ออก ตามมติ ที่ประชุมใหญ่สามัญเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองให้จดทะเบียน เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับหรือไม่ตอบรับภายใน ๓๐ วัน ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๕. วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ได้ยื่นคำร้องขอ คู่คุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณา ศาลแพ่งได้ไต่สวนคำร้องมีคำสั่งอนุญาตในวันเดียวกันและมีหมาย ห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ห้ามนายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทย ของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น จึงมีผลให้ประธาน กรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตอบรับหรือไม่ตอบรับ การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยภายใน ๓๐ วัน ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งห้าม นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธาน กรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการ

บริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ตามหมายห้ามชั่วคราวของ ศาลแพ่ง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีผลผูกพันต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ มีข้อพิจารณาและเหตุผลดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามมาตรา ๑๓๖ วรรคแรก ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” และมาตรา ๑๔๔ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” และวรรคสองว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง ให้รัฐสภาดำเนินการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ใช้บังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

๒. นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายธีรศักดิ์ วรรณสุด เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยอาศัยพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งใช้บังคับอยู่ขณะนั้น ขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหาร จำนวน ๑๑ คน ของพรรคประชากรไทยอ้างว่า การขอจดทะเบียนดังกล่าวไม่ชอบด้วยข้อบังคับของพรรคประชากรไทย และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และการกระทำของนายทะเบียนพรรคการเมืองทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ทั้งๆ ที่กรรมการบริหารพรรคประชากรไทย จำนวน ๑๑ คน ที่ถูกเปลี่ยนแปลง ไม่มี นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ด้วยแต่อย่างใด

LIRT

๓. ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลแพ่งและก่อนที่ศาลแพ่งมีคำสั่งห้ามชั่วคราวระหว่างพิจารณาตามหมาย ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ปรากฏว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ กฎหมายดังกล่าวฉบับแรกมาตรา ๓ ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ ด้วย และผลการใช้กฎหมายทั้งสองฉบับ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจและหน้าที่โดยสมบูรณ์ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง แสดงว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) ได้ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีเรื่องนี้อย่างรวดเร็วและเด็ดขาดโดยเป็นเอกสิทธิ์ในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีข้อแม้ และถือว่าอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีเรื่องนี้ได้เปลี่ยนไปเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งห้ามประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น จึงเป็นคำสั่งที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จึงวินิจฉัยว่า คำสั่งชั่วคราวระหว่างพิจารณาที่ห้าม นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ตามหมายห้ามชั่วคราวของศาลแพ่ง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่มีผลผูกพันต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIR

ที่ ๓/๒

เรื่อง ๑

๑

ความเ็น

เมื่อวันที่

ตามมติ

กรรมก

พรรคก

รวม ๑

หนังสือ

กรรมก

นายวัต

จำเลย

ส่วนห

ราชอา

คนเดียว

เลือกต้

กรรมก

มีคำสั่ง